

4.8.2024 11. helluntain jälkeinen sunnuntai

Päivän epistola

”Jos eivät muut pidäkään minua apostolina, teidän apostolinne ainakin olen. Tehän olette sinetti, joka vahvistaa, että olen Herran apostoli. Näin minä puolustaudun niiden edessä, jotka minua tutkivat: Eikö meillä olisi oikeutta ruokaan ja juomaan? Eikö meillä olisi oikeutta ottaa matkoillemme mukaan vaimoa, uskonsisarta, niin kuin tekevät muut apostolit, Herran veljet ja Keefas? Olemmeko minä ja Barnabas ainoat, joiden on tehtävä ansiotyötä? Ei kai kukaan palvele sotilaana omalla kustannuksellaan? Kai se, joka istuttaa viinitarhan, myös syö sen hedelmiä? Ja kai se, joka paimentaa lampaita ja vuohia, myös käyttää niiden maitoa? En tässä esitä vain ihmisten ajatuksia, sillä lakikin sanoo samaa. Sanotaanhan Mooseksen laissa: ”Älä sido puivan härän suuta.” Ei kai Jumala tässä häristä huolehdi? Kaiketi hän sanoo tämän meidän vuoksemme. Meitä ajatellenhan on kirjoitettu: ”Kyntäjän tulee kyntää ja puimamiehen puida siinä toivossa, että saa oman osuutensa.” Kun me olemme kylväneet teihin hengellisen kylvön, olisiko liikaa, jos korjaisimme teiltä aineellisen sadon? Jos muilla on oikeus saada teiltä jotakin, eikö vielä suuremmalla syyllä meillä? Me emme kuitenkaan ole käyttäneet tätä oikeutta hyväksemme, vaan kestämmme mitä tahansa, jotta emme vain olisi esteenä Kristuksen evankeliumille. (1. Kor. 9: 2 – 12)

Paavali on apostoli, sillä hän on nähnyt ylösnousseen Kristuksen (1. Kor. 15: 8) ja on Kristuksen lähettämä (Gal. 1: 15 – 16). Korinttilaisten pitäisi tämä ymmärtää, sillä Paavalin puhe ”ilmensi Jumalan Hengen voimaa” (1. Kor. 2: 5; 2. Kor. 4: 7) ja hän on Korintin seurakunnan perustaja.

Paavalin apostolisuutta vastaan oli hyökätty: ”Näin minä puolustaudun”. ”Eikö meillä olisi oikeutta ruokaan ja juomaan?” Paavali ei ollut käyttänyt apostolin oikeutta saada elantonsa tehtävästään, vaan oli elättänyt itsensä omalla työllään Korintissa. Tämä aiheutti sen, että hänen vastustajansa päättelivät, että hän ei ole oikea apostoli.

Sitten näyttää tulevan irrallinen maininta vaimosta. Se pitää yhdistää edellä olevaan mainintaan ruoasta ja juomasta. Luukkaan evankeliumissa on Jeesuksen vertaus hyvän sadon saaneesta rikkaasta miehestä, joka toteaa itselleen: ”Lepää nyt, syö, juo ja nauti elämästä.” (Luuk. 12: 19). Tämä oli yleinen sanontatapa, jossa viimeinen osuus viittasi sukupuoliyhteyteen (2. Sam. 11: 11). Paavali viittaa Herran veljiin ja Keefakseen (Pietariin) henkilöinä, joilla oli vaimo mukanaan lähetysmatkoilla. Tämä tuo ilmi ne, jotka olivat Paavalin vastustajia. He olivat Jerusalemlaisia. Paavali mainitsee myös toisen apostolin, joka elätti itsensä saamatta tukea seurakunnilta: Barnabas.

Paavali luettelee eri perusteita sille, että apostolilla oli oikeus saada elantonsa työstään. Sotilas ei palvele omalla kustannuksellaan, viinitarhan istuttaja syö sen hedelmiä, paimen käyttää lampaittensa ja vuohiensa maitoa. Älä sido puivan härän suuta (5. Moos 25: 4). Jos Jumala huolehtii eläimistä, niin paljon enemmän Hän huolehtii ihmisistä. Tekstimme ulkopuolelta hän vielä mainitsee sen, että temppelin papisto sai osansa ihmisten tuomasta uhrista.

”Jos muilla on oikeus saada teiltä jotakin” osoittaa, että korinttilaiset hyväksyivät ajatuksen, että apostolilla on oikeus saada elantonsa työstään. Korinttilaiset olivat tukeneet muita lähetystyöntekijöitä. Paavali ei kuitenkaan käyttänyt tätä oikeuttaan, ”jotta emme vain olisi esteenä evankeliumille”.

Päivän evankeliumi

”Taivasten valtakunta on kuin kuningas, joka vaati palvelijoiltaan tilitykset. Kun hän alkoi tarkastaa niitä, hänen eteensä tuotiin palvelija, joka oli hänelle velkaa kymmentuhatta talenttia. Miehellä ei ollut, millä maksaa, ja niin kuningas määräsi, että hänet, hänen vaimonsa ja lapsensa ja koko hänen omaisuutensa oli myytävä ja velka maksettava. Silloin palvelija heittäytyi maahan hänen eteensä ja pyysi: ”Ole kärsivällinen! Minä maksan sinulle kaiken.” Kuninkaan tuli sääli palvelijaansa, ja hän päästi miehen menemään ja antoi velan anteeksi. ”Mutta kun palvelija meni ulos, hän tapasi toisen palvelijan, joka oli hänelle velkaa sata denaaria. Hän kävi mieheen käsiksi, kuristi häntä kurkusta ja sanoi: ”Maksa, mitä olet velkaa!” Mies heittäytyi maahan ja pyysi: ”Ole minulle kärsivällinen! Kyllä minä maksan sinulle.” Mutta toinen ei suostunut siihen. Hän meni ja toimitti työtoverinsa vankilaan, kunnes tämä maksaisi velkansa. Muut palvelijat näkivät, mitä tapahtui, ja panivat sen pahakseen. He menivät kuninkaan luo ja kertoivat hänelle kaiken. Silloin kuningas kutsutti palvelijan luokseen ja sanoi: ”Sinä kelvoton! Minä annoin sinulle anteeksi koko velan, kun sitä minulta pyysit. Eikö sinunkin olisi pitänyt armahtaa työtoveriasi, niin kuin minä armahdin sinua? Vihoissaan kuningas pani palvelijansa ankaraan vankeuteen, kunnes tämä maksaisi koko velan. ”Näin tekee minun taivaallinen Isänikin teille, jos te ette kaikesta sydämestä anna kukin veljellenne anteeksi.” (Matt. 18: 23 – 35)

Rahan lainaamisesta ja velan anteeksiantamisesta on Luukkaalla hyvin lyhyt ja samalla erilainen kertomus (Luuk. 7: 41 – 42). Talentti oli tuon ajan suurin rahayksikkö, se vastasi kuutta tuhatta denaaria. Denaari oli työmiehen yhden päivän palkka. Kymmenen tuhatta talenttia vastaisi suomalaisessa yhteiskunnassa miljardeja euroja.

Ennen tekstimme vertausta Pietari oli kysynyt Jeesukselta, kuinka monta kertaa pitää antaa anteeksi vääryyttä tehneelle veljelle. ”Peräti seitsemän kertaa”, Pietari kysyi Jeesukselta. Jeesus vastasi: ”seitsemänkymmentäseitsemän kertaa” (Matt. 18: 21 – 22). Luukkaan evankeliumissa Jeesus sanoo, että veljelle pitää antaa päivässä seitsemän kertaa anteeksi, jos tämä katu tekoaan (Luuk. 17: 3 – 4).

Matteus on kirjoittanut Pietarin ja Jeesuksen välisen puheen jatkoksi kertomuksen, jossa Lemekin ”vertapursuava” kerskailu käännetään päinvastaiseksi (1. Moos. 4: 15, 24). Taustana on myös Jeesuksen opetus siitä, että ”jokainen synti ja herjaus tullaan antamaan ihmisille anteeksi, mutta Hengen herjaamista ei anteeksi anneta.” (Matt. 12: 31).

Kyseessä on opetuspuhe, joka perustelee aikaisempaa Matteuksen tekstiä: ”Ja anna meille velkamme anteeksi, niin kuin mekin annamme anteeksi niille, jotka ovat meille velassa” (Matt. 6: 12), ”Jos te annatte toisille ihmisille anteeksi heidän rikkomuksensa, antaa myös taivaallinen isänne teille anteeksi” (Matt. 6: 14) ja ”Mutta jos te ette anna anteeksi toisille, ei Isännekään anna anteeksi teidän rikkomuksianne” (Matt. 6: 15). Voi olla, että koko vertaus on Matteuksen tuotosta.

Suomalainen teksti kääntää talenttien lukumääräksi kymmenen tuhatta. Se on yksi mahdollisuus kääntää tämä sana. Sanaa käytetään myös sellaisissa yhteyksissä, jossa lukumäärä on niin suuri, että sitä ei voi lukea. Se kuvastaa summaa, joka on suunnattoman suuri tai äärettömän suuri. Kuninkaan palvelijan asema oli erittäin tärkeä, että hän pystyi käsittelemään tällaisia rikkauksia.

Teksti heijastaa vanhan ajan maailmaa. Velka on maksettava, sen maksua varten voitiin myydä velallisen omaisuus ja hänen perheensä. Mutta teksti mainitsee, että velallinen heittäytyy maahan ja pyytää kuningasta olemaan kärsivällinen. Kuninkaan, siis Jumalan armo on suuri. Hän antaa velan anteeksi.

Tämä kuvastaa meidän tilannettamme Jumalan edessä. Ihminen on velkaa Jumalalle, enemmän, kuin pystyy maksamaan. Me olemme saaneet Jumalalta erilaisia lahjoja, tärkeimpänä oman elämämme. Mutta me olemme rikkoneet Hänen tahtoaan vastaan. Niistä muodostuu meidän velkamme Hänelle. Meidän tehtävämme on sama, kuin velallisen kuninkaan edessä, pyytää Häneltä armoa. Oikea katumus saa vastauksena armon. Armo on paljon suurempi, kuin osaamme edes pyytää. Mies pyysi aikaa järjestääkseen asiansa kuntoon, mutta kuningas (Jumala) antoi hänelle koko velan anteeksi.

Teksti jakaantuu kolmeen osaan. Kuninkaan ja hänen palvelijansa käymä keskustelu, jossa velka

annettiin anteeksi. Sitten on kahden kuninkaan palvelijan välinen keskustelu, jossa äsken velan anteeksisaanut ei anna työtoverilleen aikaa maksaa takaisin pientä lainaa. Kolmas keskustelu on jälleen kuninkaan ja velan anteeksisaaneen palvelijan välinen.

Velan anteeksi saanut ”meni ulos”. Teksti kuvaa erkaantumista Jumalasta. Kun hän kohtasi oman velallisensa, niin hän ei ollut enää Jumalansa kanssa. Hän ei tuntenut sitä armoa, minkä oli itse saanut. Teksti kuvaa samanlaisen käyttäytymisen kuin oli kertomuksen ensimmäisessä osassa. Kuninkaan velallinen sai anteeksi velkansa, vaikka pyysi aikaa maksamiseen. Nyt hän ei anna aikaa omalle velalliselleen, puhumattakaan siitä, että olisi antanut pienen summan anteeksi.

Kirkko ymmärtää, että ”muut palvelijat”, jotka kertoivat asian kuninkaalle, tarkoittaa enkeleitä. Taivasten valtakunnassa mikään ei jää salaisuudeksi.

Kuninkaan kärsivällisyys ei ole ääretön. Kun toinen ei osoita armoa lähimmäiselleen, niin kuningaskaan ei sitä osoita enempää. Palvelija joutuu ”ankaraan vankeuteen, kunnes tämä maksaisi koko velan.” Siihen hän ei enää kykene vankilasta käsin. Vankeudesta tulee ikuinen.

Vertauksen tarkoitus on opettaa jäljittelemään jumalallista armoa. Lähimmäiselle on annettava anteeksi ei vain sanallisesti, vaan ”kaikesta sydäimestä”.